

устанавливая эту базовую ставку, даёт ориентир коммерческим банкам при установлении ими своих процентных ставок. Тем самым достигается цель – обеспечение стабильности цен в среднесрочном периоде. Национальный банк может менять ставку рефинансирования для влияния на уровень инфляции через процентные ставки денежного рынка и обменный курс.

На данный момент (январь 2023 г.) ставка рефинансирования в Казахстане равна 16,75%. Если сравнить с октябрём 2022 г., то базовая ставка повысилась на 0,75%. Это должно привести к росту процентных ставок на всём денежном рынке. Следовательно, кредиты должны стать дороже, что приведет к уменьшению спроса на них и, следовательно, к сокращению денежной массы. С другой стороны рост базовой ставки повышает и процентные ставки на депозиты, что повысит спрос на них и приведёт также к сокращению денежной массы, т.к. население будет больше сберегать деньги в банках, нежели тратить на реальном рынке [2].

Следует также отметить, что повышение ставки рефинансирования приводит к укреплению курса национальной валюты, что также приводит к сокращению инфляции. Однако все перечисленные меры можно назвать мерами среднесрочного характера, т.е. через определенный промежуток времени инфляция снова наберет силы. За это время необходимо использовать другие меры борьбы с инфляцией, которые имеют долгосрочный характер – это стимулирование экономического роста [3].

Таким образом, инфляция в Казахстане с каждым месяцем растет, что непрерывно ведет к разрушению покупательной способности денег и девальвации. Выходом из положения может стать кредитно-денежная политика в режиме инфляционного таргетирования при плавающем обменном курсе тенге.

Литература:

1. Официальный сайт Бюро национальной статистики Агентства по стратегическому планированию и реформам Республики Казахстан <https://stat.gov.kz>
2. Официальный сайт Национального Банка Республики Казахстан <https://www.nationalbank.kz/ru>
3. Варфоломеева В.А., Иванова Н.А., Оценка влияния инфляции на экономику страны. – Индустриальная экономика, 2021.

Русланов М., Берік Н., 2 курс (академика Е.А. Бөкетоватындағы ҚарУ)
Ғылыми жетекші – аға оқытушы Ескендір Н.Н.

АГРОӨНЕРКӘСІПТІК КЕШЕННІҢ АГРАРЛЫҚ СЕКТОРЫНЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ДАМУЫ

Агроөнеркәсіптік кешен экономикасын және оның құрылымдық бөліктерін инновациялық-бағдарланған дамыудың көптеген мәселелері аз зерттелуде. Ауыл шаруашылығындағы инновациялық қызметті жетілдіру проблемаларына қатысты айрықша өткір және өзектілік инновацияларды жіктеу, олардың тиімділігін бағалау, инновацияларды іске асырудың ұйымдастырушылық - экономикалық тетігін әзірлеу мәселелеріне ие болады.

Ауыл шаруашылығында инновациялар ауыл шаруашылығы өндірісіне өсімдіктердің жаңа сорттары, жануарлардың тұқымдары мен түрлері мен құстардың кросстары, өсімдік шаруашылығы мен мал шаруашылығындағы ресурс үнемдейтін жаңа технологиялар, өсімдіктер мен жануарларды қорғаудың жаңа тыңайтқыштары мен құралдары, еңбек пен өндірісті ұйымдастырудың жаңа нысандары, етті, сүтті қайта өндеудің терең қалдықсыз технологиясы, қайта өңдеу өнімдерінің ассортиментін кеңейту түрінде ғылыми зерттеулер мен әзірлемелердің нәтижелерін енгізуді білдіреді [1].

Қазақстандағы ауыл шаруашылығы халықтың негізгі бөлігінің тіршілік ету саласы болып табылады. Бүгінгі күні ауылдық жерлерде халықтың 43,5% пайызы өмір сүреді.

Қазақстан аграрлық шикізаттың негізгі өндірушілері болып табылатын (астық және ауыл шаруашылығы өнімінің басқа да маңызды түрлері) әлемнің 25 елінің қатарына кіреді. Қазақстан өз аумағының көлемі бойынша (261,1 млн.га) 9-шы орынға ие бола отырып, 215 млн. га жуық ауыл шаруашылығы алқаптары бар, оның ішінде 30 млн. га жуық егістік (қазір 25 млн. га ғана пайдаланылады), 180 млн. га астам табиғи жайылымдар мен шабындықтар.

2017-2019 жылдары Қазақстан Республикасының жалпы ішкі өнімі құрылымындағы ауыл

шаруашылығының үлесі орта есеппен 4,5% - ға жуықты құрады. Бұл ретте үшінші жыл қатарынан Қазақстан Республикасының жалпы ішкі өнімі құрылымындағы ауыл шаруашылығы саласының үлес салмағы шамалы, бірақ төмендеуде.

Қазақстан Республикасы Стратегиялық жоспарлау және реформалар агенттігі Ұлттық статистика бюросы деректері бойынша 2019 жылғы 01 қазандағы жағдай бойынша ауыл шаруашылығы өнімдерінің (көрсетілетін қызметтерінің) жалпы шығарылымы құрылымының 54,5% – ы өсімдік шаруашылығы саласына (2,0 трлн теңге) және 45,5% - ы мал шаруашылығы саласына (1,7 трлн теңге) тиесілі болды

Қазақстан жалпы әлемдік салыстыруда АӨК инновациялық түріне көшудің қарапайым нәтижелерін көрсетіп отыр. Әрине, ел экономикасына әсер етудің осындай төмен көрсеткіштері АӨК инновациялық жүйесін дамытудың Үйлестірілген саясатын талап етеді.

Тұтастай алғанда, республика АӨК-ні техникалық қамтамасыз етудің негізгі проблемалары: қолда бар машиналар паркінің жоғары тозуы; машина-трактор паркін жаңарту қарқынының төмендігі; "ескі тасығыш" техниканы жұмысқа қабілетті жағдайда ұстауға жұмсалатын үлкен шығындар; ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілерде жоғары өнімді техника сатып алуға арналған қаражаттың болмауы; механизаторлық кадрлардың тапшылығы; республиканың аймақтық табиғи-шаруашылық жағдайларына жарамсыз жарамды машиналарды пайдалану; сервистік қызмет көрсетуді ұйымдастыруды қиындататын тракторлардың, комбайндардың және басқа да техниканың көптеген маркаларын шетелден жеткізу [2].

Қорытындылай келе Инновацияларды қолдаудың институционалдық тетіктерін салыстырмалы талдау негізінде Қазақстанның АӨК-нің инновациялық дамуын мемлекеттік қолдау жүйесін жетілдіру бағыттары бойынша бірнеше ұсыныстар ұсынылды.

- пайлық және қайта өңдеу өнеркәсібі кәсіпорындарының қызметін реттейтін қолданыстағы заңнамалық базаны жетілдіру жөніндегі жұмысты күшейту;

- ауыл шаруашылығы өндірістік кооперативтерін құруды дамыту арқылы ауыл шаруашылығы құрылымдарын ірілендіруге жәрдемдесу;

- әлемдік деңгейге сәйкес қайта өңдеуші кәсіпорындарды жаңғырту және қайта жарақтандыру үшін жағдайлар жасау;

- олар бойынша сыйақы ставкасын бір мезгілде өтей отырып, технологиялық жабдық лизингін ынталандыру;

- мал шаруашылығы және ет өңдеу өнеркәсібі саласы үшін кадрлар даярлау және қайта даярлау;

- негізгі өндірістік қорларды ауыл шаруашылығы техникалары паркін, жабдықтарды, мал басын жаңарту үшін қаржы құралдарын қолдануды жандандыру.

Әдебиеттер:

1 Абуов К.К. Инновации в АПК Республики Казахстан //Материалы междунар. науч.-практ. конф. - Минск, 2017. - С. 204-209.

2 Капарова М.А. Проблема нововведения в аграрном секторе Казахстана / М.А. Капарова, Д.Е. Байзаков - Вестник науки КазНАУ «Исследования, результаты». - 2019. - №4 - С. 391-393.

Сабитова Д., 2 курс (академика Е.А.Бөкетов атындағы ҚарУ)

Ғылыми жетекші – PhD, қауымдастырылған профессор Құттыбаева Н.Б.
оқытушы Макалакова Б.М.

ҰЙЫМДАРДЫ БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІН ЖЕТІЛДІРУ

Қазіргі кезеңдегі ұйымдарды басқару жүйесінің ерекшеліктері олардың қызметіндегі стратегиялық бағдарлардың өзгеруімен тығыз байланысты. Нарықтық жағдайда кәсіпорынның негізгі экономикалық мақсаттары өндіріс тиімділігін арттыру, пайданы барынша арттыру, жаңа нарықтарды жаулап алу және ұжымның қажеттіліктерін қанағаттандыру болып табылады. Сонымен бірге экономикалық тәуекел факторының әсері артады, еркін баға белгілеудің артықшылықтары, жеткізушілермен тұтынушыларды өз бетінше таңдау мүмкіндігі пайда болады. Сонымен қатар, мемлекеттер кәсіпорынды шикізатпен және материалдармен қамтамасыз ету, оның өнімдерін сату, оның жалақы деңгейі үшін барлық жауапкершілікті алып тастайды.

Елде жүргізіліп жатқан экономикалық реформа кәсіпорындардың өздерін стратегиялық